

The article deals with methods for assessing the competitiveness of enterprise engineering and evaluated the competitiveness of enterprises selected in engineering. Definitely the most competitive manufacturer of lighting in Ukraine.

Key words: competitiveness of enterprises, manufacturers of fixtures, machinery.

УДК 658.155

С. О. КУЗНЕЦОВА, канд. екон. наук, доц., Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У статті проаналізовано інтеграційні процеси формування облікової інформації з метою прийняття управлінських рішень в сфері діяльності торговельних підприємств. Доведена необхідність поєднання всіх функцій управлінського обліку для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: облікова інформація, торговельні підприємства, управлінський облік, контроль, економічний аналіз.

Вступ. Розвиток економічних процесів обумовлює необхідність перегляду підходів до облікового забезпечення системи управління підприємствами торгівлі з метою підвищення ефективності використання даних для вирішення сучасних завдань. Глобалізаційні процеси в економіці розширюють сферу облікової діяльності, що вимагає поєднання традиційного бухгалтерського обліку зі всіма елементами системи управління: планування, прогнозування, аналізу, контролю, регулювання. З метою забезпечення не лише виживання, а й ефективного функціонування в умовах конкуренції підприємствам торгівлі необхідно удосконалювати інформаційну систему управління.

Аналіз останніх досліджень та літератури. На сьогодні існують наукові публікації вітчизняних й закордонних учених-економістів щодо розгляду питання розвитку інформаційної системи управління підприємством. Цю проблему досліджували вчені країн Західної Європи та США: Е. Аренс, Дж. Лоббек, Ф. Дефлиз, Г. Дженик, В. О. Рейли, М. Хірш, Д. Кармайл [1, 2, 3] та ін. Значний внесок у вирішення проблеми зробили українські науковці – Я. Гончарук, В. Рудницький [4], Н. Дорош [5], Т. Каменська [6], Є. Мних [7], Л. Нападовська [8], О. Петрик [9], В. Савченко [10], Б. Усач [11]; російські науковці й практики, а саме: С. Бичкова [12], О. Сонін [13], М. Баканов, О. Шеремет [14, 15] та ін.

Проте проблема вибору перспективних напрямів розвитку внутрішнього контролю в інформаційній системі підприємств постійно постає на певних етапах ефективного управління їх діяльністю. Отже, до вирішення цієї проблеми відсутній єдиний підхід серед науковців, що потребує подальших досліджень означеного напрямку.

Мета досліджень, постановка проблеми. Так, Нападовська Л. В. інформаційну систему управління визначає як систему процесів управління, що використовує комплексний набір взаємодіючих елементів для збору, обробки, зберігання й надання інформації для досягнення поставлених цілей. Одним з компонентів інформаційної системи управління є система бухгалтерського обліку [16, с. 588].

Процес прийняття управлінських рішень та інформаційне забезпечення системи управління тісно пов'язані між собою. Управлінське рішення можна розглядати як результат аналізу, прогнозування, оптимізації, економічного обґрунтування та вибору вигідного варіанту з низки альтернатив досягнення конкретної мети у системі управління.

Для прийняття управлінських рішень надзвичайно важливе значення має облікова інформація, яка характеризується основними аспектами:

1. Облік розкриває економічні наслідки раніше прийнятих рішень.
2. Облік – це основне джерело інформації для здійснення належного контролю за зберіганням та ефективним використанням ресурсів.
3. Облік є інформаційною підтримкою прийняття рішень [17, с. 38].

Інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень – це головне завдання, основне функціональне призначення обліку в ринковій економіці [18, с. 7].

Процес прийняття рішення стосується всіх рівнів управління, при цьому є заключною стадією управління. Вибір конкретного рішення здійснюється на основі аналізу результатів діяльності за допомогою заздалегідь встановлених показників. Підготовка альтернатив здійснюється в системі управлінського обліку за допомогою прийомів, що дозволяють ідентифікувати необхідну інформацію для прийняття рішень. Але сучасне конкурентне середовище діяльності торговель-

них підприємств потребує удосконалення існуючих і пошуку нових прийомів управлінського обліку для підвищення ефективності роботи підприємств.

Чернікова І. Б., Кирильєва Л. О. відзначають, що основним завданням управлінського обліку є надання економічної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень керівниками структурних підрозділів (центрів відповідальності підприємства) [19, с. 12], а до функцій управлінського обліку відносять в тому числі і контроль (рис. 1).

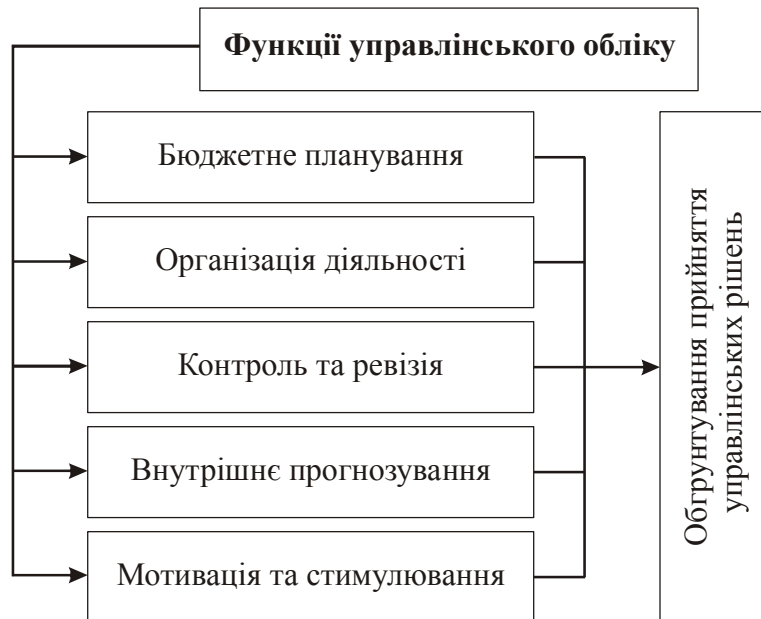

Рис. 1. – Функції управлінського обліку, складено на основі [19]

Для процесу прийняття управлінських рішень та вирішення багатьох інших проблем характерний системний підхід. Прийняте рішення повинно бути реалізовано та оцінено. Зворотній зв'язок у процесі прийняття рішення забезпечується шляхом передачі інформації керівництву та безпосереднім виконавцям до та після його реалізації. Для корегування діяльності підприємства та спрямування її в бажаному напрямі необхідна ефективна система контролю.

Контроль як функція управління – це система спостереження і перевірки відповідності процесу управління прийнятим управлінським рішенням, встановлення результатів управлінського впливу на керований об'єкт, виявлення відхилень у процесі виконання цих рішень [4, с. 14].

Організація внутрішнього контролю в інформаційному процесі управління є одним із напрямів у досягненні успішної діяльності сучасних підприємств, для якої характерне стабільне лідерство у конкурентному просторі умов невизначеності.

Внутрішній контроль є невід'ємною частиною облікової інформації для потреб управління. У зв'язку з цим, інструментарій внутрішнього контролю служить на благо суб'єктам господарювання різних напрямів діяльності та форм власності. Завдяки впровадженню його в діяльність сучасного бізнесу, господарюючі суб'єкти намагатимуться зменшити свої витрати і, в результаті цього, будуть укріплювати позиції в своєму сегменті ринку.

Контроль – це одна з важливих функцій керування, управлінська діяльність, завданням якої є кількісна і якісна оцінка й облік результатів роботи підприємства. Головні інструменти виконання даної функції – спостереження, аудиторська перевірка всіх сторін діяльності, облік й аналіз.

Цілком погоджуємося з публікаціями [4, 5, 6, 13], де визначається, що однією з форм проведення економічного контролю на підприємстві є внутрішній аудит.

На думку Петрик О. А. невід'ємним елементом розвитку ринкової економіки на сучасному етапі є створення і функціонування служб внутрішнього аудиту господарюючих суб'єктів. Це зумовлено тим, що вище керівництво підприємства не займаються поточним контролем діяльності проте зацікавлені у постійному моніторингу стану господарської діяльності, отриманих фінансових результатів, оцінки ефективності менеджменту різних рівнів [9, с. 115].

Як зазначає Гончарук Я. А., Рудницький В. С. внутрішньогосподарський контроль власник підприємства здійснює через апарат управління, в тому числі через службу бухгалтерії. За наявності в структурі управління служби внутрішнього аудиту внутрішньогосподарський контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємства додатково буде здійснюватися працівниками цієї служби [4, с. 17].

В дисертаційному дослідженні Гордополов В. Ю. пропонує з метою організації належного внутрішнього контролю створення відділу внутрішнього аудиту в системі діяльності торговельного підприємства [20].

Мета аудиту повинна включати завдання запровадження ефективного контролю із понесенням виправданих витрат. Оскільки, в результатах внутрішнього аудиту зацікавлений, в першу чергу, власник підприємства, то будь-які управлінські рішення, що приймаються за результатами внутрішньої аудиторської перевірки, здійснюються на підставі результатів економічного аналізу.

З цього приводу Н. І. Дорош зазначає, що економічний аналіз використовується в аудиті у двох аспектах: і як метод пізнання фінансового механізму підприємства під час аудиторських перевірок, і як самостійний вид аудиту [5, с. 392]. Розглянемо другий напрям більш детально.

За результатами дослідження проведеного міжнародною аудиторською компанією PricewaterhouseCoopers користувачі послуг та інформації внутрішніх аудиторів очікують від них виконання таких робіт: проведення економічного аналізу – 57%; збір та аналіз інформації – 89% [9, с. 115].

Аналітичні процедури є видом аудиторських операцій, які регламентуються міжнародними та національними стандартами зовнішнього та внутрішнього аудиту. Відповідно до вимог Міжнародного стандарту аудиту (МСА) 520 «Аналітичні процедури» [21], ці аудиторські операції включають аналіз головних (параметральних) відносних показників і порівнянь, разом із подальшим дослідженням відхилень та взаємозв'язків, які суперечать іншій інформації стосовно справи або мають відхилення від очікуваних величин. У МСА 520 «Аналітичні процедури» зазначається, що «для виконання аналітичних процедур можуть використовуватися різні методи, починаючи від простих порівнянь і до комплексного аналізу із застосуванням складних статистичних методів» [21, с. 581].

Проведені дослідження дозволяють зробити висновки, що важливим завданням середовища формування облікової інформації про прибуток в системі управління торговельним підприємством є розроблення стратегії проведення економічного аналізу прибутку – позитивного фінансового результату діяльності

ринкової структури з метою надання інформації для прийняття управлінських рішень, що зображено на рисунку 2.

Рис. 2. – Формування облікової інформації для прийняття управлінських рішень, авторська розробка

Висновки. Таким чином, особливості формування облікової інформації з метою прийняття управлінських рішень потребують синтезу всіх функцій управлінського обліку. Саме тому, досягнення цілей внутрішньогосподарського контролю в ефективному функціонуванні торговельних підприємств за сучасних умов неможливе без використання широкого арсеналу методів, прийомів і процедур економічного аналізу. Чітка організація економічного аналізу в системі внутрішнього контролю дозволяє поглибити, деталізувати окремі сторони про-

цесу формування необхідної облікової інформації для ухвалення своєчасних рішень відносно управління торговельної діяльності.

Список літератури: 1. *Аренс Е.* Аудит / Е. Аренс, Дж. Лоббек; [пер. с англ.]. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 560 с. 2. *Аудит Монтгомери* / Ф. Л. Дефлиз, [и др.]; пер. с англ. С. М. Бычкова; под ред. Я. В. Соколова. – М.: Аудит, 1997. – 542 с. 3. *Кармайкл Д. Р.* Стандарты и нормы аудита : [пер. с англ.] / Д. Р. Кармайкл, М. Бенис – М.: Аудит ЮНИТИ, 1995. – 527 с. 4. *Гончарук Я. А.* Аудит: навч. посіб. / Я. А. Гончарук, В. С. Рудницький. – [3-є вид., перер. і доп.]. – К.: Знання, 2007. – 443 с. 5. *Дорош Н. І.* Аудит: теорія і практика : монографія / Н. І. Дорош. – К.: Знання, 2006. – 495 с. 6. *Каменская Т.* Риск-ориентированный характер современного внутреннего аудита / Татьяна Каменская // Бухгалтерский учет и аудит. – 2010. – № 6. – С. 49-53; № 7. – С. 40-43. 7. *Мних Є. В.* Наукове забезпечення процесів реформування обліку і аудиту в Україні / Є. В. Мних: зб. тез доп. міжн. наук.-практ. конф. науковців, викладачів, спеціалістів [«Соціально-економічний розвиток сучасного суспільства»], (Харків, 12-14 лист. 2008 р) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. торг.-ек. унів. [та ін.]. – Х.: КНТЕУ, ХТЕІ КНТЕУ, 2008.– С. 42-44. 8. *Нападовська Л. В.* Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: монографія / Л. В. Нападовська. – Д.: Наука і освіта, 2000. – 223с. 9. *Петрик О. А.* Роль внутрішнього аудиту в інформаційному забезпеченні системи менеджменту підприємства / О. А.Петрик: тези доп. II науково-практич. конф. [«Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства»], (Львів, 23-24 жовт. 2009 р.) / Нац. універс. «Львівська політехніка», Територ. упр. Рахунк. пал. по Львів., Вол., Рів. та Терноп. обл. [та ін.]. – Л.: Нац. універс. «Львівська політехніка», 2009. – С. 115-116. 10. *Савченко В. Я.* Аудит: навч. посібник / В. Я. Савченко. – К.: КНЕУ, 2002. – 322 с. 11. *Усач Б. Ф.* Аудит : навч. посібник / Б. Ф. Усач. – К. Знання-Прес, 2004. – 223 с. 12. *Бычкова С. М.* Международные стандарты аудита / ред. С. М. Бычкова – М.: Проспект, 2008. – 419 с. 13. Институт внутренних аудиторов: международные профессиональные стандарты внутреннего аудита: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.iaa-ru.ru/inner_auditor/standard. 14. *Баканов М. И.* Теория экономического анализа: учебник / М. И. Баканов, А.Д. Шеремет. – [4-е изд., доп. и перераб.] – М.: Финансы и статистика, 2001. – 416 с. 15. *Шеремет А. Д.* Комплексный анализ хозяйственной деятельности / А. Д. Шеремет. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 415 с. – (Высшее образование). 16. Теорія бухгалтерського обліку: монографія / [Л. В. Нападовська, М. Добія, Ш. Сандер та ін.]; за заг. ред. Л. В. Нападовської. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 735 с. 17. *Нападовська Л. В.* Управлінський облік : підруч. для вузів / Л. В. Нападовська. – 2-ге вид., доопрац. та допов. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 648 с. 18. *Мачуга Р. І.* Інформаційна система бухгалтерського обліку в управлінні підприємствами харчової промисловості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Р. І. Мачуга / Тернопільський національний економічний ун-т. – Т., 2009. – 20 с. 19. Управлінський облік: навч. посібник / І. Б. Чернікова, Л. О. Кирильєва, А. В. Янчев, О. І. Черніков. – Харків. држ. унів. хчув.та торгівлі. – Харків, 2009. – 247 с. 20. *Гордополов В. Ю.* Облік і контроль витрат операційної діяльності підприємств торгівлі: дис. ...канд. екон. наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Гордополов Володимир Юрійович. – К., 2009. – 198 с. 21. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики / Н. І. Гаєвська (редкол.), О.В. Селезньов (пер. з англ.). – К.: Аудиторська палата України, 2006. – 1146 с.

Надійшла до редакції 15.03.2013

УДК 658.155

Інтеграційні процеси обліково-інформаційного середовища діяльності підприємств / Кузнецова С. О. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 7(981). – С. 58–64. –Бібліогр.: 21 назв.

В статті проаналізовані інтеграційні процеси формування учетної інформації з метою прийняття управлінських рішень в сфері діяльності торговельних підприємств. Доказана необхідність поєднання всіх функцій управлінського учета для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

Ключевые слова: учетная информация, торговые предприятия, управленческий учет, контроль, экономический анализ.

In the article the integration processes of forming of accounting information are analysed with the purpose of acceptance of administrative decisions in the sphere of activity of trading enterprises. The well-proven

necessity of combination of all functions of administrative account is for the increase of efficiency of acceptance of administrative decisions.

Keywords: accounting information, trading enterprises, administrative account, control, economic analysis.

УДК 65.011.1

С. Н. ЛАВРИНЕНКО, докт. техн. наук, проф., НТУ «ХПИ»

ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВА УЛЬТРАПРЕЦИЗИОННЫХ БИОИНЖЕНЕРНЫХ ПОЛИМЕРНЫХ ИЗДЕЛИЙ

В данной работе рассматриваются вопросы эффективной реорганизации существующих предприятий под нужды нового, высокотехнологичного производства ультрапрецизионных биоинженерных изделий из полимерных материалов различного функционального назначения с возможностью осуществления контроля широкого спектра показателей качества на всех этапах производственного процесса.

Ключевые слова: организация, высокотехнологичное производство, ультрапрецизионные биоинженерные изделия, полимеры.

Постановка проблемы. Организация нового высокотехнологичного производства ультрапрецизионных изделий определенного функционального назначения с «нулевого цикла», когда под нужды нового производства строятся производственные корпуса с прокладкой необходимых коммуникаций, разрабатывается индивидуальный технологический процесс, закупается специальное оборудование, приборы и устройства, комплектуется штат высококвалифицированных руководителей и исполнителей и т.п. является идеальным вариантом. Однако, в реальности отечественного технологического рынка, возникает необходимость модернизации существующих предприятий под нужды нового, высокотехнологичного производства, особенно для ультрапрецизионных процессов. При этом на существующей базе с привлечением сторонних организаций можно изготовить единичный промышленный образец, однако для серийного производства ультрапрецизионных изделий необходимо оценить объем несоответствия реального существующего производства для выполнения конкретных задач. Если же не брать во внимание рассматриваемую возможность модернизации существующих производств с ликвидацией всех несоответствий, а рассматривать процесс создания нового производства с аргументированной мотивацией социальной значимости и практической необходимости изготовления ультрапрецизионных изделий, например, имплантатов определенного функционального назначения,